

26.94x36.31	31	14	עמוד	כותרת	04/12/2012	34719160-1
הספרייה הלאומית בירושלים - 28620						

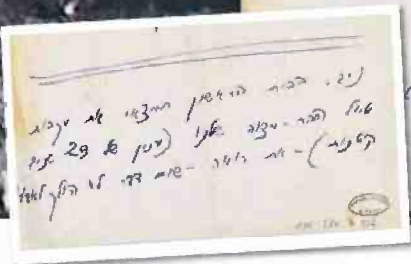
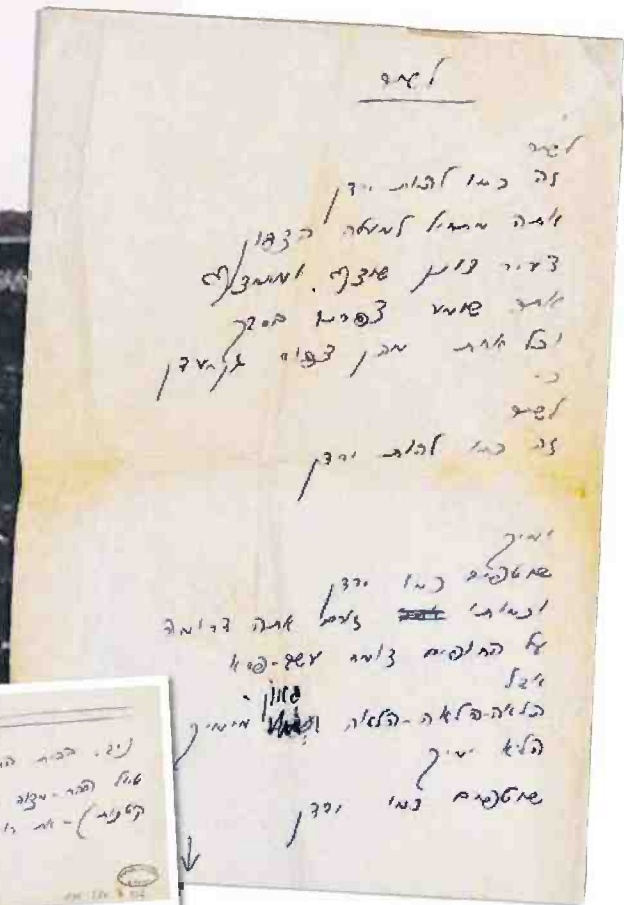
נעמי שמר
צילום:
אבשלום ששוני

המסע מאחורי "לשיר זה כמו להיות ירדן"

פתק שכתבה נעמי שמר והתגלה בספרייה הלאומית חושף: השיר נכתב בהשראת טיול בת המצווה שערכה עם אמה בבניאס בשנת 1943 ● **עמרי מניב, עמ' 14**

נפתרה התעלומה מאחורי שירה המפורסם של המשוררת הלאומית

נעמי שמר ואמה רבקה, 1934
מימין: שירה המקורי של נעמי שמר וההקדשה לאמה
למטה: ביתה של נעמי, ללי, לצד תמונת אמה

המסע האבוד של נעמי שמר

צילום: אבשלום ששוני

עמרי מניב

"לשיר זה כמו להיות ירדן" הוא אחד השירים המוכרים והמוערכים שכתבה והלחינה נעמי שמר. מזרה מירושלים שהשתתפה בפרויקט ייחודי של הספרייה הלאומית נתקלה בו, בכתב ידה המקורי של המשוררת עם הקדשה אישית לאמה, וגילתה לראשונה כי הוא נכתב בעקבות טיול בת המצווה מסוכן ומפרך של שמר עם אמה במקורות הירדן שנערך בשנת 1943. המורה הנרגשת פנתה תחילה לביתה של שמר, ללי - אז התברר לה שגם היא, עד היום, לא ידעה מה הסיפור המיוחד שמסמלת תר מאחורי השיר שכתבה אמה 29 שנים לאחר אותו טיול מפרך. במהלך הקיץ האחרון הומינה הספרייה

מסמך שהתגלה בטעות חשף: שירה של שמר "לשיר זה כמו להיות ירדן" נכתב בעקבות טיול בת מצווה למקורות הירדן שערכה עם אמה בשנת 1943 ■ ארבעה עשורים אחרי שנכתב מצאה מורה את השיר המקורי ובו מסר שכתבה נעמי שמר לאמה: "בכית הראשון תמצאי את עקבות טיול שלנו. את רואה, שום דבר לא הולך לאיבוד!"

24.41x7.64	32	14	עמוד	כותרת - מעריב	04/12/2012	34719174-6
הספרייה הלאומית בירושלי - 28620						

התיישבה על הרצפה והתלוננה שהיא עייפה", משחזרת ללי. שמר הקריאה באירוע את הברכה שכתבה, בו מגוללת את הטיול שהיה לסיוט, במהלכו היא מתיישבת כל כמה צעדים, ואמה הנחושה מתעקשת להמשיך. היא תיארה אז כיצד אמה מנסה לשכנעה להמשיך וללכת: "ממשיכים. את שומעת את רחש הציפורים? כן, כן, אני שומעת". 'עוד קצת, עוד קצת'. אחרי חמישה צעדים שוב מתיישבת: 'אני לא הולכת יותר'. 'נעמי, תקשיבי לטבע'."

"לא ידעתי שההשראה לשיר הזה מבוססת על הטיול, שהיה כישלון מבחינת אמא שלי, זה מאוד ריגש אותי", מספרת הבת. "לדעתי, השיר הזה הוא אחת הפסגות של היצירה שלה. על אף הסבל והמרי, הזיכרונות האלה ניטעו בנפשה והגיעו אל השיר שנכתב כעבור 29 שנים."

הייתה אחת הסולניות עם הבמאי הצעיר צדי צרפתי, בין היתר את השיר הזה", מספרת ללי. "אמא שלחה אותו לסבתא ביום הזיכרון של סבא מאיר עם ההקדשה". מקור השיר, שהתברר לאחרונה, הוא ציון בת המצווה של נעמי שמר. "בקיבוץ יש שוויון אז כולם חוגגים באותו גיל, והיו מטילים על הילדים משימות", מספרת ללי. "סבתא החליטה לחשל את הילדה וקבעה טיול משותף בבניאס בימי המנדט והפרעות, סכנת נפשות. אמא לא אהבה מאמצים פיזיים ניכרים, היא אהבה את הארץ בלב, ופחות ברגליים".

בשנת 1999 נערך טקס בר המצווה לבנה של ללי, אמנון הררי. הסבתא נעמי שמר סיפרה באירוע על חגיגת בת המצווה שלה, 56 שנים לפני כן. "היא סיפרה בהומור איך אמא צעדה בסכר, והיא, כל חמישה צעדים,

בתה של נעמי, באמצעות תמר זיגמן וד"ר גילה פלאם מהספרייה הלאומית. "לא ידעתי מה זה, זה נראה נורא מיוחד. שאלו אותי מה הסיפור מאחורי זה והתחלתי לברר", מספרת שמר הבת למעריב מביתה בתל אביב, בו התגוררה אמה. "אחרי שסבתא (רבקה ספיר, אמה של נעמי) נפטרה בשנת 1988 בקיבוץ כנרת, אמא אספה את כל המסמכים, אותם העברתי בעצמי לפני שנה וחצי לספרייה הלאומית". בין המסמכים היה גם השיר המקורי, ששלחה נעמי שמר לאמה בשנת 1972 ביום השנה ה-12 למותו של מאיר ספיר, אביה של המשוררת. "אמא כתבה ב-1972 כמה שירים חדשים למופע של 'חבורת בימות', כשמירי אלוני

נעמי: 90 שאל

נעמה סדן, אתמול

הלאומית עשרות מורים מתחומי האזרחות, היסטוריה, גיאוגרפיה ותרבות ישראל לצורך גיבוש מערכי שיעור לכלל בתי הספר בארץ, שיתבססו על חומרי מקור מהספרייה. נעמה סדן, מורה לגיאוגרפיה מהתיכון "ליד האוניברסיטה" בירושלים, תרה אחר מסמכים מעניינים על מקורות נהר הירדן. "מצאתי תיק בארכיון, ובתוכו גם מכתב מקורי במעטפה עם השיר בכתב יד", סיפרה. בשיר נראים מחיקות ותיקון נים, ובסופו שלוש שורות שכתבה שמר: "נ.ב. בבית הראשון תמצאי את עקבות טיול הבת מצווה שלנו (עניין של 29 שנים קטנות), את רואה, שום דבר לא הולך לאיבוד!" המורה הסקרנית יצרה קשר עם ללי שמר,